

nimmega. Temma üllem murre olli: wöra uösu piddajad taggasjä pöörda ehk hukkata. Selle pääraast ta asjutas inkiisitsioni-kohhut (järrelku-lasa-kohhut), mis rahiva süddame uösu ülle piddi valivama ja selle järrel kulama. Hirmisamat nuhtlust polle Jeesanda kogudussel olnud, kui se olli. Üösu-kohhus peti fallaja ja suur wölli olli temma käes. Kui kellegi innimesse peale arvati ehk kaewati, et ta Roma uössust agga väähä föikumud — se waene widi kohhe kohtu ette; agga seal ei olnud mitte palju küssimist ja külamist, waid mitmesuguse pinaga kädi innimesse peale. Seks olli seal föiksugu pinamisse riisti. Selle kehtu ees on luggemata palju surmanि waerwatud, agga ei kegi, ei funningadki ei tohtimud küüsida: mispääraast tete sedda? Vaavist on lääkinud! se otsus sulgus küssisate suud, se panni föik rahiwaast wärrisema ja kartma. Kõige ennamiste Walvlaste „önnistussekš“ sai se kurri nöu petud, ja neile tulli nüüd suur hädda. Hea Lioni liinna kampmees olli aamu piddand ärrapõggenema ja olli wöral maal varjupaika leidnud, wimaks ka fenna furnud (1197). Alga temma uösu wennad piddid waenlaaste vihha katsuma. Mis pagganate funningad pääraast apestlite aega ristirahwase teggid, kui ristiusk hakkas maisma

pimmedusse sisse paistma, se olli ehk weikene assi selle hädda wastu, mis nüüd ristirahiva käest ristirahiva usklikude peale tulli.

Saarema = ma würtis pinaja = ammeti onima holeks. Sadade kaupa pekseti neid weriseks ja wiissati siis kirvineidega surutuks; kiriku tornidest kuskutati neid mahha; raud = tangidega kioti nende ihhud katki ja muud hirmsad teud tehti, mis meie ei suda ülespanna egga möelda. —

Ja hirmsas häddas naad emmeti jäid kindlaks, egga fallamud usku. Üks nende hulgast tunnistas pinajatele veldes: emmenni löppewad teil piud ärra meid pöletada, kui et meie hulgas need ärralöppekśid, kes walnis ou, Jeesuse Kristuse pääraast ennaast lasta tullesse heita; pääw pääwalt kadwab meie selts ja Jummala söenna jääb iggaweste.

Ja kust tulli neile se julgus? — Jummala sönnast, mis iggaweste jääb. Se ellu sönnia ei olnud veel mitte üksi käes ehk paunis, waid südames ja meles. Subba näggime, et Pühha Kirja ramat sel ajal wägga fallis olli, nönda et arvaste mõnnel jöndu olli, sedda osta. Peaslegi olli waenlastel se kauwalns, et kus niisuguse ramatu leidsid, selle ärrapöletasid, õlete kül tundes, et kus Jummala sönnia ei olle, seal fa